

Uddrag af erindringer fra tjenestepiger

F.K Gjeding, 1871-1958

Jeg fik plads som enepige hos en bager i Viktoriagade i en kælder. Mit værelse var i stuen imellem en trappeopgang og en port. Senget var nogle brædder slået op til en væg, og der var ikke plads til hverken stol eller kommode,

Vinduerne var tilfrosne så man ikke kunne se over til baghuset. Bageren og fruene købte nye cykler som skulle have plads i pigeværelset, så skulle jeg sove i et lille værelse som stødte op til bageriet, hvor bageren arbejdede hele natten. Men ikke nok med det, når der var mørkt vrimgledede det med store kakkerlakker

Caroline Petersen, 1880-1952

Vi havde dengang noget der hed Skudsmålsbogen. I den havde Husbonden Lov til at stemple os, hvis det passede ham, og så kunne det jo knibe med at få andre Pladser - særligt nogle der var gode. Det ansås for en Skam at skifte Plads for tit, så var man ikke regnet for noget og blev kaldt for en Rendetøs. Så var det lige meget, hvordan man blev behandlet fra Husbondens Side

Karen Magrethe Bromann, 1875 – 1952

Men så tog jeg Plads i København hos en Arkitekt. Det var ingen god Plads: 10 Kr i Løn om Måned med meget Arbejde og kun lidt Mad og Frihed. Om søndagen, når Familien tog ud, fik jeg tidlig fri, men ingen Mad og ingen steder at gå hen. Der har jeg tit sultet og måtte købe lidt Brød for mine fattige Skillinger, men jeg holdt pladsen ud et År for at min Skudsmålsbog ikke skulle blive for dårlig.

Anna Danielsen, cirka 1882

Da jeg var 11 år fik jeg plads som barnepige og skulle passe 4 børn fra 1 år og derefter. Løn fik jeg intet af, men en bomuldskjole, kost og vask."

Marie Christensen, 1887

Da jeg var 16 år, fik jeg min første rigtige plads som tjenestepige hos en læge i Strandgade i Frederiksværk, og her begyndte min mit livs første tragedie. Jeg havde i tankerne forestillet mig hvor dejligt dette måtte blive at have mit eget værelse i fritiden. Skuffelsen blev vel derfor også meget større, da jeg tiltrådte pladsen og så det usle rum, der var mig tiltænkt.

Det var et loftskammer med et lille tagvindue og med en dør som førte ind til tørreloftet, hvorfra der kom et frygteligt træk. I kammeret fandtes en stor kasse i stedet for seng. Som bord var to brædder slået fast til væggen: Endvidere var der en træstol, der tjente til sæde og desuden som servante, når der blev sat en lerskål på den. Udover dette var der kun min kuffert.

Kakkelovn var der selvfølgelig ikke, og om vinteren var der en sådan frost og kulde i kammeret, at vandet bundfrøs i skålen.

Marie Christensen, 1887

Spisekammeret var aflåst, såa jeg måtte nøjes med den afmålte mad, jeg fik. Og da den var meget utilstrækkelig, købte jeg selv brød og spiste det i smug. Jeg havde ikke mod til at forlange mere mad. Hvad jeg i denne plads led af savn, sult og kulde, det kan ikke beskrives.

Anne Christine Becker, 1903

Som Tjenestepige havde man det forfærdeligt.

Et Hummer til Værelse uden kakkelovn – og selv om den var der, måtte man ikke fyre. En Køkkenlampe var den eneste belysning – den tog man med fra Køkkenet, når man endelig sent var færdig.

Op om morgenen kl. 5-6, for at der kunne blive fyret og være i Orden til Herskabet kom op.

Aldrig fri før kl. 10 om aftenen, efter at Theen var serveret. Dødtræt lige til at gå i seng.

Lønnen var 8-10 Kr. pr Måned. Fødselsdagsgave kendtes ikke – måske fri den Aften kl. 6.

Julegaven kunde være Tøj til et Forklæde – eller til en Chimise, så kunne jeg selv sy det hvis der blev Tid. Således gik Tiden for mig til jeg var 22 År, hvor jeg giftede mig.

Jeg indgik kun det Ægteskab – for som jeg troede, at få det bedre og blive et selvstændigt menneske – Også det blev en skuffelse”

Astrid Drost, 1884 – 1952

Fruen var en stor grov despotisk kvinde. [...] Fruen lavede selv Middagsmaden. Når de fik Kød fik jeg Senerne. Dertil fik jeg 2 stk. Rugbrød, og saltet blev sat frem til mig. Søbemaden fik jeg som de andre, men jeg måtte hente den i den varme Stue og spiseden i et iskoldt Køkken. En dag syntes jeg Sønnerne så så listige ud, som om der skulle foregå’ noget ekstra med mig. Man bliver jo lydhør med Tiden. Og ganske rigtigt, da jeg kikked ind af Nøglehullet, så jeg de to yngste få lov at spytte i min Mad. Nej hvor blev jeg gal. Jeg gik ud i Køkkenet og kogte af, til der blev ringet på mig, hvad der først blev når Maden var halvkold [...] da jeg fik bragt Tallerkenen tog jeg og hældte det hele op i Terinen.

Astrid Drost, 1884 – 1952

Jeg havde mit Værelse, eller Rum på Loftet, femte sal, med Tremmedør hvor igennem man kunne se ind, og som Følge deraf kunne jeg aldrig tænde Lys, Tagvinduet var lille, og de rå Tagsten var over min Seng. Jeg lå med Paraply når det Regnede. På Væggen var en klokke, den gik fra Fruens Seng, så hun kunde ringe kl 5 morgen, for at jeg kunne nå at få børstet alt Fodtøjet, og opvartet Drengene inden de skulde gå. Alle sammen fik Kaffe paa Sengen og jeg fik mange uartigheder, og ikke Morgenkaffe før kl. 8 og da var der skænked ekstra vand på.

Johanne Elisabeth Hansen, 1887-1955

Så fik jeg Skudsmålsbog udstedt 29/9 1902, Lovpligtig Pris 20 Øre indbunden og med rødt Laksegl. Der var 9 Paragrafer vi havde at rette os efter ellers vankede der en Bøde. Hvis Bogen bortkom, skulle det anmeldes til Politiet og Bøden var indtil 10 Kr. skete det med vilje kunne

*Bøden
blive op til 40 Kr. Husbonden skulde påføre Bogen, hvor længe vi havde tjent ham og vi skulle
på
Politistationen for at få stemplet Tilgang og Afgang, når vi flyttede.*

Johanne Elisabeth Hansen, 1887-1955

Jeg har set et Karikaturbillede af Pigen der holdt Møde i et Herskabskøkken altså paa Grund af Københavns Tjenestepigeforenings Stiftelse. Men naiv som jeg var, udtalte jeg: Jeg skal aldrig være Medlem af den Forening! Men man skal som bekendt aldrig sige aldrig for efterhånden fik jeg Oplysning om Foreningen og blev Medlem 1ste August 1908.

Foreningen havde Møde hver Onsdag og Søndag Aften Kl. 8-10, og her levede og åndede vi, hvis vi da havde fri. Der var oplysende Foredrag = Politiske = Literære = praktiske og underholdende Aftner med Sang og Musik, men bedst af alt, at vi kunde tale og tænke frit

Johanne Elisabeth Hansen, 1887-1955

I enkelte ejendomme her på Vestre Boulevard findes skilte ved hoveddøren: Tjenestepiger må ikke færdes på hovedtrappen i funktion. Og ved indgangen til parken Fruens Bøge i Odense står et skilt med teksten: Tjenestepiger og hunde forbydes indgang.

Ingeborg Schwartzbach, 1889

En ældre dame, jeg kendte lidt til, hjalp mig med at finde en plads i byen. Men hun sagde til mig på vejen, at nu måtte jeg være god og gå med på det fruhen forlangte. Ellers ville hun ikke have mere med mig at gøre.

Jeg skal love for, at jeg kom i et skarpt Krydsforhør, det var lutter Pligter, ingen Rettigheder. Og jeg måtte hverken have Venner eller Veninder og frem for alt ikke være forlovet. Lønnen var 10 Kr om Måneden, sådan var Tiden dengang i 1889. Det var pæne og respektable Damer, men de havde den Indstilling, som var ret almindelig dengang, at når de havde en ung Pige i Huset, så måtte hun absolut intet Privatliv have. Hun skulde blot stå på Pinde for dem, både Tidlig og silde.

Jeg var kun 20 År og følte mig som en Arrestant eller lænket Hund"

Marie Larsen, cirka 1910

En Dag ved *Middagsbordet i Stuepigen påhør sagde fruhen, at sådan nogle tjenestepiger skulle fængsles, de skulde piskes, så de ikke kunne røre sig af stedet. Så tabte jeg Tålmodigheden og sagde at jeg kunne vist ikke gøre det godt nok til Fruhen, så jeg hellere måtte rejse.*

ARBEJDERMUSEET